

Inviting Hashem Home for Pesach

פסח, תשע"ט

(1) טור – אורח חיים, סימן תל

שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול. והטעם לפי שנעשה בו נס גדול... כדכתיב "בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבַיִת אֶבֶת שָׂה לְבַיִת" (שמות יב, ג) ופסח שיצאו ישראל ממצרים היה ביום ה'... ונמצא ש' בחדש היה שבת, ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים: למה זה לכם? והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו. והיו שינייהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול:

(2) שמות (בא) – פרק יב, פסוק ג

דְּבָרוּ אֶל כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה: וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבַיִת אֶבֶת שָׂה לְבַיִת.

(3) בית יצחק – פרשת בא, מאמר ס (ר' יצחק יהודה שמעלקיש זצ"ל) [1827-1904]

"ל בדרך צחות לקחת מוסר דברי המכילתא דרשב"י הובא בטור (או"ח סימן תל) הטעם שקורין שבת הגדול לפי שלקחו ישראל איש שה לפסחו מבעשור וקשרו אותו בכרעי המטה, ושאלו המצרים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם וכו'. הנה מה שסיפר בזה המאמר שקשרו אותו בכרעי המטה, נ"ל לפרש לפי שהדת הישראלית תכדל מדתות זולתה, שבדתות אחרות עיקר הדת הוא בבתי התפילות שלהם, אך בביתם ובמעונתם איזו מקושרים בדת. והדת הישראלית עיקרה בבית משכבו. ובביתו לשמור שבת. ונדה. ולכל יתגאל במאכלות אסורות, וע"ז נאמר (דברים ו, ז) "ודברת כם כשבתך כביתך וכלכתך בדרך וכשכבך ובקומך", כי לכל פעולה ובכל מקום הצורך לשמור חוקי ומצות ד'. וע"ז מרומז שהי' הטלה, שהוא מזל המצרים, קשור במטה, שהכניע הקב"ה כח המזל לפני קדושת ישראל, אשר ישמרו חוקי ד' על משכבם ולכל עת וזמן. ע"ד (תהלים ד, ה) "אמרו בלבבכם על משכבכם". ומזה יש להוכיח איך החוב על כל איש ישראל להזהיר לבני ביתו שישמרו פתחי נדתן, ובעונותינו הרבים רבים חללים הפילו.

(4) בראשית (ויגש) – פרק מה, פסוק כז-כח

וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיִּירָא אֶת הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֵלֶיךָ וְאֶךְאָנוּ בְּטָרָם אָמוֹת:

(5) רש"י (שם)

את כל דברי יוסף - סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו? בפרשת עגלה ערופה, זהו שאמר "וירא את העגלות אשר שלח יוסף" ולא אמר אשר שלח פרעה.

את תמצית החיים מעבירים לדורות הבאים

נהגה אדם היודע ומרגיש שהולך למות בנהוג שבעולם שכונת צוואה לבניו, נחיצותו של האדם לכתוב צוואה לבניו, הינה הצורך החיוני שמרגיש כי עליו להעביר את מורשת חייו לדורות הבאים, איננו רוצה למות ולהישכח מלב האנושות כלא היה, לכך מעוניין להעביר את תמצית חייו, תמצית המורשת שלו לדורות הבאים.

כן הוא ממש עניינו של חג הפסח בכלל, וליל הסדר בפרט, אנו צריכים להבין שהאמונה בבורא עולם זכירת יציאת מצרים זהו תמצית חייו, זה תמצית המורשת שאנו רוצים להעביר לבנינו אחרינו, זהו הדבר היחיד שעליו התורה מדברת שצריך להעביר לבנים הלאה לדורות הבאים, והיה כי ישאלך בנך מחר לאמור מה זאת ואמרת אליו כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים.

זהו עומק הטעם בכך שלובשים את הקיטל, בגד לבן, בליל הסדר בשביל להזכיר יום המיתה, כי יום המיתה מסמל את הרגע בו האב מעביר לבנו את הדבר שהכי חשוב לו בחייו, ועבורינו הדבר החשוב והנחוץ ביותר הוא כל האמונה בבורא עולם כפי שמתגלמת בסיפור יציאת מצרים.

להראות אמונה בתחיית המתים

באופן נוסף יש המבארים את טעם ענין זכירת יום המיתה בליל הסדר, שבאים אנו להראות בזה כי סמוכים ובטוחים אנו בתחיית המתים ובגאולה השלימה, ועל כן בזכות שמירת הפסח ועשייתו כהלכתו נזכה לתחיית המתים.

במצרים ניצלנו ממוות לחיים

עוד יש אומרים כי הפסח שאנו עושים על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים בנגפו את מצרים ואת בחינו הציל, אם

רמז ללימוד הפרד"ס

אופן נוסף יש לומר בדרך רמז, כי הנה כל התורה מורכבת מארבעה אופנים של לימוד, פשוט, רמז, דרש, סוד, ויש שאינם עוסקים אלא בעסק התורה שבפשוט ואולי גם בדרש ולא עוד.

אכן כאן נרמז שלימוד ענייני יציאת מצרים אינו כן אלא צריך להיעשות באופן שילמד את כל הפרד"ס הקשור לעניינים אלו של סיפור יציאת מצרים, וזה רמז בשם ליל הסדר, שהוא ראשי תיבות מלבד הפשט גם סוד, דרש, רמז.

לבישת הקיטל בליל הסדר

בפוסקים מובא המנהג שנוהגים ללבוש קיטל בליל הסדר, ונביא בזאת כמה טעמים למנהג זה.

הט"ז (סימן תעב סק"ז) הביא ב' טעמים לכך, או שזה דרך חירות ומלכות, או כדי שלא תזוח דעתו עליו מפני השמחה על כן ילבש בגד מתים.

ב' טעמים אלו הפוכים הם זה מזה בתכלית, והנפקא מינה ביניהם **מביא הט"ז**, תהיה לגבי אבל, אם טעם לבישת הקיטל הוא משום שכך הוא דרך חירות ומלכות, אם כן אבל שהוא בצער לא ילבש קיטל, אבל אם הטעם כדי שלא תזוח דעתו עליו, לפי זה גם האבל ילבשנו.

ובמה שכתב הט"ז שטעם לבישת הקיטל הוא כדי להזכיר יום המיתה, צריך להבין מהו הענין שדוקא בליל הסדר זמן חירותנו, דוקא אז צריך להזכיר יום המיתה?

ונראה לבאר הענין בזה בכמה אופנים.

חירות
אליה

Opposite

מכתב מאדמו"ר זצוקלל"ה שכתב לאנ"ש לפני חג הפסח

בעזרה"י יום א' שמיני תרצ"ט

1234567

הגור החכם

חיים שלום וברכה לכבוד אנ"ש... ד' עליהם יחיו.

אחדשה"ט

אליכם אישים אקרא ואל נשמותיכם אדבר, ימי הפסח הקדושים כאים, בקדושתם, אותנו מבית ומבחוץ יקדישו. ובאורם אותנו ימלאו אף יקיפו, אבל הפסוק אומר אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה האור והשמחה של מעלה בחי' זריעה היא שצריכה השתדלות והרכה התעסקות בתחילה, כגון החרישה, השידוד וכו' וגם אחריה כגון נכוש ועדור וכו' ובלעדם לא יעלה ולא יצמח, כן גם אנו צריכים להכין א"ע קודם החג, אף לא להסיח דעתנו מעצמנו, ומקדושת החג אשר בנו גם אחריו. והעיקר הוא בחג עצמו ובפרט בפסח שניתן לנו רק להודות ולהלל לשמו הגדול שזהו תכלית כל הבריאה ושלימות דרי מעלה עם דרי מטה. ותיכף כשמגיעה תפילת הערב כלילה, ישמח האיש בגודל זכותו, ויחשב מה מאושר אני שזכיתי אל השלימות ועליתי אל העולם העליון, הן אמת שיש לי דאגות גופניות ורוחניות, אבל עתה את הכל השלכתי ממני, גם את כל העולם אף את עצמי פשטתי ממני, ואין לי עתה רק לעמוד בתוך המחנה הגדול של מלאכים אופנים וחיות הקודש, לברך ולהלל לשמו הגדול, לגלות ולהאיר את אור אין סופו ית' גם בארץ וגם בקרב נשמתי וגופי, וכ"כ תרב שמחתו וכ"כ תגדל התלהבותו עד שרק בקושי יעצור את גופו מבלי רקד מן הארץ עד לרקיע, ומבלי התפרק והתפקע כמעט. ואח"כ כשבא אל הסדר יצייר לו עתה שהוא בג"ע והסעודה מעין הסעודה של סעודה לעתיד לבא היא. הכל מתערב לקדושה אחת אכילת מצה ומרור אמירת הגדה, שתיית יין של הד' כוסות הארת יין המשומר, ושוב הלל ושוב שירות ותשבחות לד' המשובח והמפואר, מלאכי מעלה עומדים צפופים להקשיב לרנתנו ואבינו מלכנו עומד ושמח ומתענג לקבל את שירתנו ותהלתנו, כנודע מזוה"ק. וכל חיבה שאומר האיש הישראלי על הסדר מרגיש בעצמו את קדושחה, אהובה וענוגה לו, שמח ומתקדש בה עד שממש חבל לו על שכבר נשמטה ממנו, רוצה הוא לכופלה עד אלף פעמים, ולא להנתק ממנה, בטל הוא כולו אליה וכורע לפני מתיקת הדבורים חתיכות יריעות ספר התורה של הקב"ה אשר בפניו, וכאמור צריכים להשאיר קדושה זו על כל השנה, ובאורה נסע תמיד ונלך, תתיחדו יחד יותר ויותר באהבת חברים שהוא כלל הכל, כלל קדושת ישראל וכלל התקדשות בקדוש ישראל, תעשו לכם שעורים ללמד יחד ולדבר מעניני העבודה אף מעניני צרכיכם, זהו הסוף תוך וראש ובריח התיכון המחבר אותנו יחד לאחד המיוחד, ולהושע מאדון הטוב ככל מילי דמיטב כחפץ אוהבכם הדו"ש וטובתכם כל הימים ומברך אתכם בחג כשר ושמח.

מכתב חיזוק לבן ישיבה

אה"ח 1234567

לכבוד הבחור חיקר איני מכירו שליט"א

קראתי את מכתבך, ולא הגעתי למדרגה לתת עצות ולומר לך מה לעשות, אבל אכתוב מה שנראה לפענ"ד אחרי התיאור של הדברים שכתבת.

נראה לי שאתה משתדל מאוד בעליה בתורה ויראת שמים, ואתה עושה את כל יכולתך ויצאת ידי חובת השתדלות. עכשיו אתה נמצא בשלב שאתה צריך עזרה מבחוץ. חסיבה לזה הוא פשוט מפני שהדברים הם כל כך נשגבים ונוראים, לזכות לתורה ולחשק פנימי, וככל שתיארת, זה פשוט למעלה מכוחות אנושיים, ואע"פ שודאי צריך גם השתדלות מצדנו, אבל מגיע רגע שצריך לפנות לעזרה מבחוץ.

על כן אני אתן לך שם וכתובת, שאליו תפנה והוא יעזור לך.

קוראים לו חשי"ת.

הוא חזק מאוד, שבאמת הוא ברא הכל, ואני יודע בסוד שהוא גם אוהב אותך באופן אישי, והוא מחכה בכליון עינים שתפנה אליו.

אין בעיה למצוא הכתובת שלו יתב', שהוא נמצא בכל מקום, כפשוטו, גם חרגע הזה שאתה קורא המכתב אתה יכול לפנות אליו.

אני כותב זה, מפני שהרבה חושבים שהוא ענין של תפילה ועשיית מצוה וחיפוש מדרגות. כל זה נכון אבל אינו העיקר - העיקר הוא שהקב"ה אישיות ברורה חי וקיים, שאפשר לתפוס אתו קשר אישי, ולעולם לא התאכזב מי שעשה כך.

ומה שהדבר יותר פשוט ופרקטי יותר טוב ויותר מועיל, והעיקר שיהא קשר אישי פשוט לספר לו על הבעיה שלך, ולבקש ממנו עוד פעם ועוד פעם.

מי שיתן לך עצה אחרת, חבל על ההשתדלות, תלך ישר למי שיכול לעזור באמת, ותתפוס אותו ואל תעזוב אותו, "אל תתני דמי לוי" עד שהשגת את כל שלבך חפץ.

החותם בכבוד גדול לבן תורה המחפש באמת, ורק חבל שאינו יודע היכן לחפש.

שמשון דוד פינקוס

